

Mitt lyriska husapotek

Glömskebrunnen

Den danske författaren Klaus Rifbjerg har skrivit dikten som Per Svenson översatt i boken »Och andra dikter», Bonniers 1978. Han är född i Köpenhamn 1931 och har sedan debuten för mer än fyrtio år sedan skrivit böcker som välförtjänt gett honom en stor läsekrets. Ursprungligen stod dikten publicerad på danska i hans samling »Mytologi», 1970. Språket är som alltid vardagligt och befriat från lyrismer. Drömmen om konstnären som romantisk individualist ligger på sophögen. Han skriver som man pratar när man har mycket på hjärtat. Men det är ändå inte prosa utan poesi med diktens kännetecken: koncentration kring bilder och personer som agerar i dikten, ett flöde i tiden som växlar mellan nuet och varje persons egen tid. Litet huller om buller men med en gemensam plan för allt: att inte låta de små och livsviktiga detaljerna försvinna i glömskans brunn och att ge åt tillvaron en komisk rörelse. Låta glädjen dröja kvar och låta sorgen få den betydelse den har för arbetet med livet. Litet skoj och skämt, eller mycket skoj och vansinne behövs i gravallvaret som för det mesta styr livet.

Om diktens titel kan man säga att »Glömskebrunnen» betyder att det mesta försvinner i glömskans brunn men att man ändå kan hinka upp ur brunnen det man behöver. Att Hamsun släppte iväg Selmas korsettjädrar med ett plask på självaste Nobelfesten är en

*Nu då aristokratin slutgiltigt
likvideras och drömmen om
konstnären som romantisk individualist
for good & ever ligger
på sophögen kan jag inte
låta bli att med vemod
tänka på det intrikata system Kant uppfann
för att hålla sina kalsonger
uppe. Det är svårt att
utplåna bilden av Alexander Dumas
i förkläde och kockmössa framför sin
pot au feu och Colette bland
sina katter då hon skrev om Nounoune
och den tjugoårige Chéri som alltid
såg ut som om han svävade på
appolliniska bevingade hälar. Tänk
att man ska behöva vara utan Samuel Becket
dansande jig utanför Joyce's dörr
eller avlämpad från bussen
då han inte ville sjunga sin blarney
trots att de äldre och inte minst mästaren
själv hade fått nog av skogspromenad!
Kulturellt, demokratiskt, utvecklingsmässigt
är detta tecken på allt med f
från förstockelse till förstopning och förkalkning
men jag har svårt att glömma Hamsun
som drog ut och släppte iväg Selma Lagerlöfs
korsettjädrar, plask på Nobelfesten och
även om det inte är tillåtet
så får jag tårar i ögonen när jag tänker på
att H.C. Andersen en gång tog ut löständerna
och la dem på duken när han tyckte
att han inte blev tillräckligt uppmärksam.
Och Johannes V. Jensen på motorcykel.
All denna underhållning, vänner,
all denna underhållning!*

smaklös och opassande detalj man borde glömma bort (om det nu var sant!) kan man mena. Men Rifbjerg vill komma ihåg allt som gör livet mera muntert än vad alla korrekta vårdare av anständigheten påstår att livet är och måste vara.

Dikter brukar vara så seriösa att ett befriande skratt blir att svära i kyrkan. Rifbjerg har anledning att fråga sig – av natur och karaktär, opposition och ohej-

dad vana – varför det måste vara på det sättet i poesi. Allt bör komma med, allt ska visas, annars dör poesin av syrebrist. Det är just det som faktiskt verkar hända. Vi anbefalls i vårt arma land en rivande tagelskjorta efter åttiotalets ekonomiska striptease. Poesi ser idag ofta ut som en svårbotad kombination av anorexi och autism. Dikter blir gärna ett manér som ska föreställa svärmodigt djupsinne; det blir mera synd om poeterna som sitter i den fällan än om poesin som alltid har överlevt.

Rifbjerg visar på andra vägar redan i denna dikt från 1970-talets första år. All denna underhållning, vänner, all denna underhållning! Det känns befriande att poesi när som helst och utan att vara hur som helst får handla om vad som helst för vem som helst som kan skratta mitt i det kompakta allvar som av konvention och anständighet brukar prägla dikter. Poesi borde säljas på apoteken, sa Lars Forssell i sitt direktörstal i Svenska Akademien. Javisst! Mitt eget lyriska husapotek är i all anspråkslöshet ett led i en näringskedja för psykisk hälsa i en tid när vårt land slits sönder av arbetslöshet, skilsmässor, etniska motsättningar, kriminalitet och en förlorad välfärd från goda år.

Carl Magnus von Seth